

Uloga socijalnih partnera u Europskom semestru

Izvršni sažetak

Uvod

U ovom se izvješću analizira sudjelovanje glavnih socijalnih partnera u Europskom semestru na razini EU-a i na državnoj razini u razdoblju od 2011. do 2014., posebice za vrijeme pripreme Nacionalnih programa reformi i usvajanja preporuka po državama članicama koje se tiču pitanja zapošljavanja i socijalne politike. Iako ključni aspekti Europskog semestra, kao što su sudjelovanje socijalnih partnera u koordinaciji fiskalne politike ili u postupku u slučaju makroekonomskih neravnoteža, nisu obuhvaćeni ovim izvješćem, potrebno je naglasiti da su politike koje su usvojene u sklopu ovih procesa imale značajan utjecaj na nacionalne sustave industrijskih odnosa, politike tržišta rada te institucije i okvire unutar kojih socijalni partneri djeluju. Izvješće je sastavljeno na temelju uredskog istraživanja i pojedinačnih nacionalnih izvješća iz Eurofoundove mreže europskih dopisnika s područja svih država članica EU-a, što je u većini slučajeva uključivalo i izravno savjetovanje s organizacijama socijalnih partnera.

Kontekst politike

Europski semestar jest godišnji ciklus usmjeravanja i nadzora ekonomskih politika EU-a, zajedno s Paktom o stabilnosti i rastu i drugim fiskalnim instrumentima, pri čemu Komisija provodi detaljan nadzor i analizu planova država članica EU-a za proračunske, makroekonomske i strukturne reforme te im daje preporuke za sljedećih 12 do 18 mjeseci. Uspostavljen je 2011. godine i ovaj proces započinje Godišnjim pregledom rasta Europske komisije, koji se objavljuje u studenom i predstavlja gospodarske prioritete za EU i države članice u nadolazećoj godini. Raspored Europskog semestra zapravo započinje u siječnju kada države članice podnose svoje planove politike („Nacionalni programi reformi“) koji se procjenjuju na razini EU-a na temelju primljenih savjeta („smjernica“) na razini EU-a, nakon čega države primaju pojedinačne preporuke („preporuke po državama članica“) za svoje nacionalne proračunske i reformne politike. Nakon što se

o njima raspravlja u različitim odborima i skupinama EU-a, u lipnju Europsko vijeće podrži te preporuke i zatim ih u srpnju Vijeće za ekonomske i financijske poslove službeno usvaja.

Uloga nacionalnih socijalnih partnera u Europskom semestru nije određena u pravilima gospodarskog upravljanja u EU-u (tzv. „paket od šest mjera“), unatoč tome što socijalni partneri imaju ključnu ulogu u razvoju Europskog semestra. Od 2013. godine Europska komisija, zajedno s ostalim institucijama EU-a, poziva na veće sudjelovanje nacionalnih socijalnih partnera u procesima donošenja odluka unutar Europskog semestra, s ciljem poticanja preuzimanja inicijative u politikama EU-a, osiguravanja ispravnog provođenja i povećanja njihove učinkovitosti.

Ključni nalazi

U posljednjih nekoliko godina sudjelovanje socijalnih partnera u procesu Europskog semestra poboljšalo se na razini EU-a: sada se provodi savjetovanje s njima prije objave Godišnjeg pregleda rada, a 2015. godine izvješća po državama objavljena su tri mjeseca ranije da bi se potaknula bolja rasprava o njima. Europski socijalni partneri 2014. godine izravno su sudjelovali u raspravama na neformalnim sastancima ministara za zapošljavanje i socijalna pitanja. Unatoč tome, institucije EU-a i europski socijalni partneri slažu se da postoji potreba za još većim sudjelovanjem socijalnih partnera.

Iako su socijalni partneri uključeni u razradu Nacionalnih programa reformi u većini država članica i dalje dolazi do značajnih razlika u pogledu razine sudjelovanja. U 10 država redovito se provodi savjetovanje sa socijalnim partnerima, te se ostavlja dovoljno vremena za informiranje i savjetovanje; u sedam je država, u kojima je savjetovanje redovito, predvidivo i uravnoteženo, prijavljeno da nije predviđeno dovoljno vremena; u pet država

savjetovanje je mješovito, često neredovito, neuravnoteženo te nije predviđeno dovoljno vremena.

U 23 države članice nema posebnih odredbi kojima se regulira sudjelovanje socijalnih partnera u Europskom semestru: to se odvija uglavnom unutar prethodno uspostavljenih struktura socijalnog dijaloga i institucionalnih okvira. Međutim, šest je država odobrilo mjere za uspostavljanje formalnih struktura s ciljem uključivanja socijalnih partnera u rješavanje pitanja povezanih s Europskim semestrom i strategijom Europa 2020.

Što se tiče utjecaja na sadržaj Nacionalnih programa reformi, samo u pet država socijalni partneri imaju snažan utjecaj na sadržaj; u šest država nemaju nikakav utjecaj i u 13 država imaju ograničen ili veoma ograničen utjecaj.

Izvrješće pokazuje da je Europska komisija uspostavila kontakt s nacionalnim socijalnim partnerima u 12 država članica da bi razmotrila preporuke po državama članicama nakon što se usvoje ili da bi raspravila o općim pitanjima povezanim s Europskim semestrom.

Istraživanje je također pokazalo da su u samo 10 država socijalni partneri na neki način uključeni u definiranje ili provođenje preporuka po državama članicama. U jednoj od država članica, a to je Švedska, specifičan oblik nacionalnog socijalnog dijaloga – s naglaskom na uvažavanju kompetencija socijalnih partnera u samostalnom pregovaranju – čak je doveo do izmjena preporuka po državama članicama koje je sastavila Europska komisija. Međutim, ostale su države provele važne reforme tržišta rada bez savjetovanja sa socijalnim partnerima, čak i kada im je Europsko vijeće savjetovalo da to naprave.

Većina sindikata smatra je sadržaj politika Europskog semestra neuravnotežen, te da se naglasak stavlja na promicanje štednje, a ne na postizanje ostalih društvenih ciljeva obuhvaćenih strategijom Europa 2020, poput smanjenja siromaštva ili promicanja društvene kohezije. S druge strane, organizacije poslodavaca zadovoljnije su sa sadržajem preporuka.

Pokazatelji politike

- Postoji opći konsenzus među sudionicima na razini EU-a (institucije EU-a i europski socijalni partneri) da unatoč nedavnom napretku i dalje ima mjesta za napredak u pogledu sudjelovanja socijalnih partnera u Europskom semestru na razini EU-a i na državnoj razini.
- Budući da su neke države članice uspostavile određene strukture socijalnog dijaloga za uključivanje socijalnih partnera u procese, države koje nemaju takve strukture trebale bi razmisliti o njihovom stvaranje radi poboljšanja sudjelovanja socijalnih partnera.
- Državna tijela trebala bi povećati razinu institucionalizacije – u pogledu redovitosti, predviđenog vremena i stupnja ravnoteže – sudjelovanja socijalnih partnera u Nacionalnim programima reformi.
- Državna tijela također bi trebala razmotriti učinkovitije i transparentnije sudjelovanje socijalnih partnera u Nacionalnim programima reformi s ciljem povećanja njihovog utjecaja na sadržaj.
- Europska komisija bi u suradnji s državnim tijelima trebala raditi na tome da procesi budu pravovremeni, da bi se tako socijalnim partnerima mogli dati bolji i točniji podaci o preporukama po državama članicama.
- Europska komisija i državna tijela trebala bi više uključivati socijalne partnere u provođenje preporuka po državama članicama. Također bi mogli pažljivo pratiti slijede li se prijedlozi za provođenje određenih preporuka u „savjetovanju sa socijalnim partnerima” i podnijeti izvješće u sklopu sljedećih izvješća po državama.
- Europska komisija mogla bi ojačati ulogu i naglasiti vidljivost službenika Europskog semestra kroz bolje definiranje njihovih funkcija i zadaća.
- Europska komisija mogla bi podržati izgradnju kapaciteta organizacija socijalnih partnera u pogledu njihovih doprinosa Europskom semestru.
- Trebalo bi se provesti daljnje istraživanje radi analize čimbenika koji potiču učinkovit socijalni dijalog u kontekstu Europskog semestra i izvan njega.

Dodatne informacije

Izvrješće *Uloga socijalnih partnera u Europskom semestru* dostupno je na web-mjestu <http://www.eurofound.europa.eu/publications>.

Za više informacija obratite se voditelju istraživanja Christianu Welzu na cwe@eurofound.europa.eu.